

Implicar tots els actors

Tot conflicte vincula una multiplicitat d'actors que, vulguis o no, tenen influència en el conflicte. L'eina que es presenta en aquest document convida a tenir en compte aquests actors, ja sigui per a coordinar les tasques, ja sigui per a compensar el poder entre uns i altres.

1. Quan aplicar aquesta eina

En un conflicte, es sol simplificar el nombre d'actors implicats a dos bàndols, quan sovint hi ha una multiplicitat d'interessos en joc, representats per una multiplicitat d'actors. En un conflicte, també, sol haver-hi actors més forts, amb més capacitat d'actuació, de negociació, i/o d'influir en les polítiques públiques, i d'altres més vulnerables i menys influents.

Aquesta eina, doncs, és especialment útil quan ens trobem en serveis on intervenen nombrosos actors, i especialment si la capacitat d'intervenció i d'influència d'aquests actors és molt desequilibrada.

L'eina es pot aplicar preventivament, a l'inici d'una intervenció, per planificar la coordinació entre actors, o enmig d'una intervenció on sorgeixin conflictes, per tal d'identificar actors que podrien ser útils per equilibrar el poder entre les parts i transformar el conflicte.

Aquest instrument de reconeixement dels actors és útil per a:

- Identificar tots els actors implicats que siguin rellevants pel nostre projecte;
- Facilitar la coordinació entre aquests actors de cara a millorar els serveis a les persones;
- Valorar el poder de cada actor i buscar formes per reequilibrar-lo.

En efecte, alguns participants del projecte han valorat la importància d'identificar els actors implicats en un conflicte o en una negociació:

“Arran de fer el curs, he pres consciència de la importància de tenir en compte tots els actors i no abordar el problema de l'Andreu (nom fictici d'una persona que viu al carrer) com que ell és us problema, sinó que hi ha un conflicte entre molts actors amb diferents interessos (Creu Roja, Hospital, Ajuntament, Església, i Comerciants). La visió d'educació en el conflicte ha permès visualitzar que no es tracta d'un problema individual (que s'ha de resoldre capacitant a la persona), sinó un problema d'ús de l'espai públic, amb diferents actors amb diferent poder (que s'ha de resoldre en xarxa).

Això permet re-anomenar el treball. Encara que li passi alguna cosa a l'Andreu i desaparegui del carrer, pot venir una altra persona, una família, o qui sigui, i el posicionament dels actors en l'espai públic serà el mateix: capacitant a les persones sense sostre no es resol a llarg termini el problema. El posicionament dels altres actors seguirà sent el mateix. El plantejament hauria de ser de més abast”.

Participant, 11 de desembre de 2012

També s'ha valorat la importància d'ampliar el focus, de visibilitzar possibles aliats per a planificar una estratègia més enllà dels més propers o evidents:

“El curs també ha permès fer visible que amb els altres actors no només se'n pot treure coses de forma utilitarista (informació, servei...), sinó que també cal tenir en compte aquestes actors en altres nivells: Es pot, per exemple, treballar amb l'Església perquè no aportis tants recursos a l'Andreu per a què es pugui comprar alcohol, i no evitar, així, una crisi que pot esdevenir una oportunitat per fer-lo reaccionar”.

Participant, 11 de desembre de 2012

2. En què consisteix?

Quins actors són rellevants? El mediador de conflictes John Paul Lederach destaca que un principi important per a transformar conflictes i construir la pau és la capacitat d'“imaginar-se a sí mateix dins d'una xarxa de relacions que inclogui a l'enemic” (Lederach, 2007: 34). En efecte, tant en el camp de la transformació de conflictes, com en el camp del treball comunitari és essencial conèixer i reforçar les xarxes existents en el context.

Els actors que són rellevants en el camp de la transformació de conflictes són:

- **Actors primaris:** Aquells que estan directament afectats en el conflicte, que tenen interessos o necessitats en joc;
- **Actors secundaris:** Aquells que, tot i no tenir interessos o necessitats directament implicats, poden veure's afectats indirectament pel motiu del conflicte;
- **Actors terciaris:** Aquells que no tenen interessos o necessitats implicats directament en el motiu del conflicte, però que s'hi poden veure afectats per altres motius.

Tot i que aquesta tipologia no sempre permet una classificació clara dels actors en una categoria o una altra, permet visualitzar que en tot conflicte hi ha una multiplicitat d'actors afectats.

Alguns exemples poden ser: entitats socials, serveis d'atenció a les persones, administració, comerciants, etc.

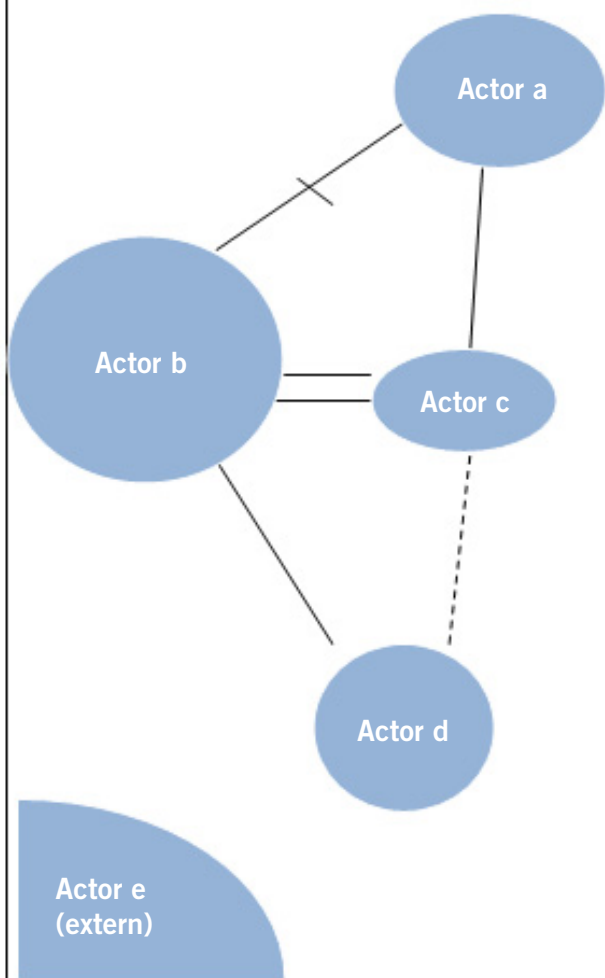
Què és rellevant d'aquests actors? Com s'ha dit anteriorment, hi ha diversos factors a tenir en compte sobre els actors (Cascón, 2001): Quines percepcions tenen del conflicte (com el defineixen, quin creuen que és el problema, quins fets recorden i quins no...); els sentiments implicats i la seva capacitat de gestionar-los (tractem amb persones que s'encenen ràpidament i poden perdre els papers? Poden guardar les formes i mantenir el respecte?); el poder de cada part (està equilibrat o desequilibrat? Quins poders té cada part?); i quina imatge pública té cada actor (els actors respecten la integritat dels altres actors? Es cau en atacs o accions per desprestigiar l'Altre?).

El punt que interessa per l'eina que es presenta en aquest document és el poder. El poder que posa en pràctica cada part en conflicte és determinant per a que la sortida del conflicte sigui equitativa per a les parts: si en un conflicte una part és molt més poderosa que l'altra, i utilitza aquest poder per a aconseguir el que li interessi, el més probable és que la sortida del conflicte sigui injusta per l'altra part. Per aquesta raó, és important avaluar quant poder tenen i exerceixen les parts en conflicte, i pensar formes d'equilibrar-lo.

Equilibrar el poder: En un context de conflicte en que s'observa un poder prou desequilibrat entre les parts, es poden prendre algunes d'aquestes accions per compensar:

- **Crear o reforçar aliances:** Quan un actor té poca capacitat de negociació i està aïllat, una forma de reforçar-lo és identificant quins altres actors poden tenir interessos o necessitats similars, i crear o reforçar aliances entre aquests. Una entitat, un grup, una xarxa, tenen més capacitat de negociació que actors aïllats.
- **Buscar proteccions:** L'administració preveu mecanismes de protecció dels actors més vulnerables. Aquests mecanismes poden ser actors (síndic de greuges, sindicats, oficines de no discriminació, oficines anti-mobbing...), o marcs legals (drets, contractes, normes i reglaments interns, etc.). Utilitzar aquests mecanismes pot ser útil com a forma de controlar el poder de l'actor amb més capacitat negociadora.

Exemple d'exercici

Llegenda

	El tamany dels cercles ha de ser proporcional a les relacions de poder
	Línies: indiquen relacions estretes
	Línies puntejades: indiquen relacions estreinformals
	Doble línia: indica una aliança
	Línia en ziga-zaga: indica discòrdia, conflicte
	Línia trencada: indica una relació trencada
	Semi-cercle: mostra actors externs que exerceixen influència

Basat en VAA (2000). *Trabajando con el conflicto*. Guatemala: CEPADE.

3. Eina

Partint d'un conflicte, i en petits grups, identifiqueu, seguint la pauta proposada:

1. Quins són els principals actors involucrats (sigueu exhaustius. Un bon exercici n'hauria de contemplar un mínim de 10 actors),
2. Quin poder relatiu té cadascun d'aquests actors,
3. Les relacions entre aquests.
4. Un cop realitzat el mapa, reflexioneu sobre com reequilibrar el poder entre les parts, i quines aliances de col·laboració es poden crear.

4. Recursos Addicionals

- Eyben, Rosalind; Harris, Colette; Pettit, Jethro (2006) Introduction: exploring power for change. IDS Bulletin Volume 37 Number 6 November 2006. http://www.powercube.net/wp-content/uploads/2009/12/exploring_power_for_change_intro.pdf
- Fisher, S. i altres(2000). *Trabajando con el conflicto*. Guatemala: CEPADE. <http://coreco.org.mx/TRABAJANDO-CON-EL-CONFLICTO/Conflicto.pdf>